

SPIS TREŚCI

Uwagi wstępne	5
Objaśnienia skrótów	10
Rozdział I. Nazwa i rys historyczny. Pojęcie dyplomacji oraz pojęcie, źródła i kodyfikacja prawa dyplomatycznego	11
1. Nazwa i rys historyczny	11
2. Dyplomacja polska	16
3. Pojęcie dyplomacji	19
4. Pojęcie prawa dyplomatycznego	20
5. Źródła prawa dyplomatycznego	21
6. Kodyfikacja prawa dyplomatycznego	23
Rozdział II. Organy wewnętrzne i zewnętrzne państw do spraw stosunków międzynarodowych	28
1. Pojęcie i podział	28
2. Organy wewnętrzne o kompetencjach w zakresie stosunków międzynarodowych	30
a. Parlament – (30) b. Głowa państwa – (31) c. Premier i rząd – (32) d. Minister i ministerstwo spraw zagranicznych – (33)	
3. Organizacja ministerstwa spraw zagranicznych	35
4. Minister i Ministerstwo Spraw Zagranicznych RP	37
5. Inne centralne organy	39
6. Organy państwa działające za granicą	40
a. Charakter i rodzaje organów działających za granicą – (40) b. Stałe misje dyplomatyczne – (40) c. Kurierzy dyplomatyczni – (42) d. Specjalne organy quasi-dyplomatyczne (quasi dyplomacja) i quasi-konsularne – (42) e. Urzędy konsularne – zawodowe i honorowe – (44) f. Biura radcy (<i>attaché</i>) handlowego, ekonomicznego lub finansowego – (44) g. Instytuty kultury, ośrodki informacyjne itd. – (45) h. Stałe misje państw przy organizacjach międzynarodowych i delegacje na konferencje – (46) i. Misje specjalne <i>ad hoc</i> – (46) j. Oddziały wojskowe – (47) d. Misje wojskowe – (48) l. Okręty wojenne – (48) m. Przedstawiciele państw w komisjach międzynarodowych – (48) n. Doraźne siły ONZ – (49)	
Rozdział III. Ustanawianie stosunków dyplomatycznych	51
1. Określenie stosunków dyplomatycznych i służby dyplomatycznej	51

2. Prawo legacji (<i>ius legationum</i>)	52
3. Nawiązanie stosunków dyplomatycznych	54
4. Prawo legacji w świetle prawa wewnętrznego	55
5. Sprawa uznania a stosunki dyplomatyczne	56
6. Podmioty prawa legacji	59
a. Konfederacja – (60) b. Federacja – (60) c. Rządy emigracyjne, narody walczące o wyzwolenie spod obcej okupacji – (62)	
7. Prawo legacji Stolicy Apostolskiej	64
8. Prawo legacji krajów zależnych, niektórych małych państw w tym utrzymujących specjalne stosunki z jednym z państw oraz Zakonu Maltańskiego	64
a. Państwa zależne – (64) b. Małe państwka – (65) c. Zakon Maltański – (66)	
Rozdział IV. Funkcje dyplomatyczne	67
✓ 1. Ewolucja funkcji dyplomatycznych	67
2. Znaczenie odpowiedniego doboru, wykształcenia i przygotowania zawodowego kadr służby dyplomatyczno-konsularnej oraz rola zaplecza naukowego	70
3. Najważniejsze funkcje dyplomatyczne	72
4. Reprezentowanie interesów państwa trzeciego i jego obywateli	77
5. Wspólne przedstawicielstwa (ambasady, misje, konsulaty)	78
Rozdział V. Rodzaje, klasy, rangi, tytuły szefów i członków misji dyplomatycznych. Zasady precedencji oraz korpus dyplomatyczny	80
1. Rodzaje	67
2. Klasy	67
a. Pierwsza klasa – (82) b. Druga klasa – (82) c. Trzecia Klasa – (83)	
3. Stolica Apostolska	85
4. Zasady pierwszeństwa (<i>precedencji</i>) między szefami misji dyplomatycznych	86
5. Zasada równości między szefami misji	88
6. Rangi i zasady pierwszeństwa członków personelu misji dyplomatycznej	89
7. <i>Attachés</i> wojskowi	93
8. Korpus dyplomatyczny	96
Rozdział VI. Początek i koniec funkcji dyplomatycznych	99
1. Mianowanie i objęcie funkcji przez szefa misji dyplomatycznej	99
a. <i>Agrément</i> – (99) b. Listy uwierzytelniające – (103) c. Akredytacja stałego i tymczasowego <i>chargé d'affaires</i> . – (107) d. Mianowanie członków personelu misji dyplomatycznej oraz kwestia liczebności – (107) e. Obowiązek notyfikowania państwu przyjmującemu o zmianach w składzie osobowym misji dyplomatycznej – (110) f. Siedziba misji dyplomatycznej – (111)	
2. Zakończenie funkcji szefa i członków misji dyplomatycznej	111
a. Różnorakie powody – (111) b. Zawieszenie stosunków dyplomatycznych – (112) c. Zerwanie stosunków dyplomatycznych – (113) d. Tymczasowe wycofanie szefa misji – (115) e. Tymczasowa ewakuacja misji – (116) f. Brak stosunków dyplomatycznych – (116) g. Utrata podmiotowości prawnomiędzynarodowej przez państwo – (116) h. Zmiany konstytucyjne i systemowe oraz zmiany na stanowisku głowy państwa – (117) i. <i>Persona non grata</i> i osoba niepożądana – (118) j. Ekspulsja – (119) k. Koniec funkcji stałego szefa misji dyplomatycznej – (120) l. Listy odwołujące – (120) ł. Koniec misji pozostałych członków misji dyplomatycznej – (121)	
Rozdział VII. Przywileje i immunitety dyplomatyczne	122
1. Terminologia	122
2. Uzasadnienie teoretyczne przywilejów i immunitetów	123
a. Teoria reprezentacji – (123) b. Teoria eksterytorialności – (124) c. Teoria	

funkcjonalna („swobody funkcji”) – (125)	
3. Obowiązek respektowania ustawodawstwa i zwyczajów państwa przyjmującego i niemieszania się do jego spraw wewnętrznych	127
4. Zasada niedyskryminacji, wzajemności i największego uprzywilejowania	129
5. Odpowiedzialność za naruszenie przywilejów i immunitetów	133
6. Immunitet państwa a przywileje i immunitety dyplomatyczne	139
7. Zakres osobowy, terytorialny i czasowy korzystania z przywilejów i immunitetów dyplomatycznych	140
a. Zakres osobowy – (140) b. Zakres terytorialny – (142) c. Zakres czasowy – (144)	
8. Nietykalność osobista	145
9. Pomieszczenia i majątek misji dyplomatycznej	154
a. Definicja i funkcyjny zakres przywilejów i immunitetów pomieszczeń – (154)	
b. Nietykalność i immunitet jurysdykcyjny pomieszczeń misji dyplomatycznych – (155) c. Majątek, fundusze i aktywa (m.in. konta bankowe) misji dyplomatycznych – (160) d. Zwolnienie misji i jej pomieszczeń od opłat, podatków, opłat celnych, obciążeń służby publicznej, przepisów o ubezpieczeniu społecznym itd. – (162) e. Status pomieszczeń, w których znajdują się archiwa i dokumenty misji, status samych archiwów, dokumentów i korespondencji misji, jak również korespondencji i dokumentów członków personelu dyplomatycznego i techniczno-administracyjnego misji – (163) f. Azyl dyplomatyczny – (164)	
10. Immunitet jurysdykcyjny	168
a. Uwagi ogólne – (168) b. Immunitet od jurysdykcji karnej – (169) c. Immunitet od jurysdykcji cywilnej i administracyjnej oraz m.in. kwestia prywatnej działalności zarobkowej – (170) d. Broń palna – (175) e. Zeznawanie w charakterze świadka i doręczanie pism procesowych – (175) f. Zrzeczenie się immunitetu jurysdykcyjnego – (177) g. Zrzeczenie się immunitetu egzekucyjnego – (178) h. Sposoby dochodzenia roszczeń w stosunku do misji dyplomatycznej i jej członków – (180)	
11. Komunikowanie się z władzami państwa przyjmującego, swoboda poruszania się, porozumiewania się, korespondencja urzędowa, poczta dyplomatyczna, kurierzy dyplomatyczni i nadajnik radiowy	182
a. Komunikowanie się z władzami i obywatelami państwa przyjmującego – (182)	
b. Swoboda komunikowania się z własnym rządem, misjami dyplomatycznymi, urzędami konsularnymi itd. – (182) c. Swoboda poruszania się – (182) d. Status kuriera i poczty dyplomatycznej – (183) e. Nadajnik radiowy – (187)	
12. Zwolnienie od opłat i podatków oraz rewizji celnej	188
13. Inne przywileje i immunitety, takie jak: zwolnienia od świadczeń osobistych, obciążeń wojskowych, obowiązków rejestracyjnych, zwolnienia w zakresie ubezpieczeń społecznych, prawo do wywieszania flagi, godła i ich ochrony oraz prawo do kaplicy	190
14. Pasporty dyplomatyczne, służbowe MSZ, wizy, legitymacje, <i>laisser-passer</i> , listy polecające, glejty bezpieczeństwa („żelazne listy”)	198
a. Pasporty dyplomatyczne i służbowe MSZ – (198) b. Wizy – (195) c. Legitymacje członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych – (196) d. <i>Laisser-passer</i> – (197) e. Listy polecające – (197) f. Glejty bezpieczeństwa („żelazne listy”) – (198)	
15. Przywileje i immunitety dyplomatyczne w okolicznościach wyjątkowych, takich jak wojna, zerwanie stosunków dyplomatycznych, konflikty o charakterze wewnętrznym, stan wyjątkowy i wojenny	199
Rozdział VIII. Misje specjalne	206
1. Pojęcie i podstawy prawnomiędzynarodowe	206
2. Podstawowe rodzaje misji specjalnych oraz ich zakres osobowy	209
3. Przywileje i immunitety	211

Rozdział IX. Prawo dyplomatyczne organizacji międzynarodowych	216
1. Rozwój i kodyfikacja oraz źródła prawa dyplomatycznego organizacji międzynarodowych	216
2. Pojęcie prawa dyplomatycznego organizacji międzynarodowych	219
3. Kwestia podmiotowości prawnomiędzynarodowej organizacji międzynarodowych oraz ich osobowości w prawie wewnętrznym państw	220
4. Prawo legacji organizacji międzynarodowych	221
5. Stałe misje państw przy organizacjach międzynarodowych	222
6. Delegacje do organów i na konferencje organizacji międzynarodowych	225
7. Przywileje i immunitety	226
Rozdział X. Rokowania dyplomatyczne, konferencje międzynarodowe, pełnomocnictwa, język dyplomatyczny, kurtuazja międzynarodowa oraz protokół dyplomatyczny	230
1. Bezpośrednie rokowania dyplomatyczne	230
2. Delegacje na rokowania dwustronne i wielostronne	231
3. Konferencje międzynarodowe	233
a. Zwoływanie i i skład konferencji – (233) b. Zasada suwerennej równości państw i głosowanie – (234) c. Posiedzenie inauguracyjne – (236) d. Władze i organizacja pracy konferencji – (237)	
4. Pełnomocnictwa	239
5. Instrukcje negocjacyjne	241
6. Język dyplomatyczny	241
7. Kurtuazja międzynarodowa oraz protokół dyplomatyczny	243
Rozdział XI. Nazwa, zarys historyczny, pojęcie, źródła i kodyfikacja prawa konsularnego	246
1. Nazwa i zarys historyczny	246
2. Pojęcie i źródła prawa konsularnego	249
3. Kodyfikacja prawa konsularnego	250
Rozdział XII. Ustanawianie stosunków konsularnych	254
1. Stosunki konsularne i ich ustanawianie	254
2. Nawiązywanie stosunków konsularnych oraz kwestia tzw. „prawa konsulatu”	255
3. Podmioty „prawa konsulatu”	256
4. Stosunki konsularne a sprawa uznania	256
5. Ustanowienie urzędu konsularnego, jego klasy, siedziby i okręgu konsularnego	258
6. Okręg konsularny, sieć konsularna i siedziba urzędu konsularnego	260
7. Ustanowienie honorowego urzędu konsularnego, jego szefa, klasy siedziby i okręgu konsularnego	262
8. Stosunki dyplomatyczne a stosunki konsularne	262
Rozdział XIII. Organy do spraw realizacji stosunków konsularnych, klasy kierowników urzędów konsularnych, członkowie personelu zawodowego i honorowego urzędu konsularnego, ich mianowanie, kwestia ich obywatelstwa oraz stanu liczebnego urzędu konsularnego	264
1. Urzędy konsularne oraz ich kategorie i klasy	264
2. Klasy kierowników urzędów konsularnych	264
3. Urzędnicy konsularni	266
a. Zawodowi urzędnicy konsularni – (267) b. Honorowi urzędnicy konsularni – (267)	
4. Pracownicy konsularni	270

5. Członkowie personelu służby	271
6. Członkowie personelu prywatnego	271
7. Pracownicy honorowych urzędów konsularnych	271
8. Mianowanie członków urzędu konsularnego oraz kwestia obywatelstwa	271
9. Zasady pierwszeństwa	272
10. Kwestia przedstawicielskiego charakteru konsula oraz jednolitości służby dyplomatycznej i konsularnej	273
11. Korpus konsularny	275
Rozdział XIV. Funkcje konsularne	277
1. Uwagi ogólne	277
2. Najważniejsze funkcje konsularne	279
3. Możliwości pełnienia funkcji konsularnych przez członka misji dyplomatycznej	287
4. Dokonywanie aktów dyplomatycznych przez urzędników konsularnych	289
5. Powierzanie konsulowi reprezentacji państwa wysyłającego przy organizacji międzynarodowej	290
6. Wykonywanie funkcji konsularnych w państwie trzecim	291
7. Wykonywanie funkcji konsularnych na rzecz państwa trzeciego	291
8. Mianowanie tej samej osoby urzędnikiem konsularnym przez dwa lub więcej państw	293
9. Funkcje konsułów honorowych.	293
Rozdział XV. Początek i koniec funkcji konsularnych	294
1. Mianowanie i dopuszczanie do wykonywania funkcji kierownika urzędu konsularnego	294
a. Listy komisyjne – (295) b. <i>Exequatur</i> – (297) c. Tymczasowe dopuszczenie do wykonywania funkcji kierownika urzędu konsularnego – (299) d. Tymczasowe wykonywanie funkcji kierownika urzędu konsularnego – (300).	
2. Zakończenie funkcji konsularnych	302
3. Początek i koniec funkcji konsula honorowego	303
4. Obowiązek notyfikowania państwu przyjmującemu o nominacjach, przybyciu i wyjazdach oraz wszelkich zmianach w składzie osobowym urzędów konsularnych	304
Rozdział XVI. Przywileje i immunitety konsularne	305
1. Teoria funkcji w odniesieniu do przywilejów i immunitetów konsularnych	305
2. Niestosowanie dyskryminacji, zasada wzajemności i największego uprzywilejowania	306
3. Obowiązek poszanowania ustawodawstwa wewnętrznego	306
4. Zakres osobowy i rzeczowy przywilejów i immunitetów konsularnych, prywatna działalność członków personelu urzędu konsularnego oraz kwestie związane z ich obywatelstwem.	306
5. Początek i koniec przywilejów i immunitetów konsularnych.	309
6. Zrzeczenie się przywilejów i immunitetów konsularnych.	311
7. Swoboda poruszania się oraz zakres terytorialny przywilejów i immunitetów konsularnych.	312
8. Nietykliwość osobista.	314
9. Immunitet jurysdykcyjny.	316
10. Sprawa obowiązku składania zeznań w charakterze świadka.	319
11. Swoboda komunikowania się, kurier i poczta konsularna, kontaktowanie się z władzami i obywatelami państwa przyjmującego, własnymi władzami i obywatelami, obowiązek powiadamiania o zatrzymaniu i aresztowaniu, zgonach, rozbiciach statków itd.	321

12. Zwolnienie od opłat i podatków.	323
13. Zwolnienie od opłat celnych i rewizji celnej.	325
14. Zwolnienie od świadczeń osobistych i rzeczowych, od rejestracji cudzoziemców, od zezwoleń na pracę oraz od ubezpieczeń społecznych.	326
15. Przywileje i immunitety dotyczące pomieszczeń konsularnych.	327
a. Pojęcie pomieszczeń konsularnych – (327) b. Kwestia nietykalności pomieszczeń konsularnych – (327) c. Kwestia rekwizycji, wywłaszczenia i rewizji – (329) d. Archiwa konsularne i korespondencja urzędowa – (330) e. Status rezydencji kierownika urzędu konsularnego i pozostałych członków urzędu konsularnego.	331
16. Kwestia udzielania azylu w pomieszczeniach konsularnych.	332
17. Ułatwienia przy nabywaniu pomieszczeń, zwolnienia podatkowe i celny.	333
18. Prawo urzędu konsularnego do używania flagi i godła państwowego.	334
19. Sytuacja członków urzędu konsularnego, ochrona pomieszczeń i archiwów konsularnych oraz interesów państwa wysyłającego w okolicznościach wyjątkowych, a szczególnie zerwania stosunków konsularnych i konfliktu zbrojnego.	335
20. Prerogatywy, przywileje i immunitety honorowych urzędników konsularnych i członków ich rodzin oraz personelu honorowego urzędu konsularnego.	336
Wybrana bibliografia	340